

บทที่ 2

อายุความฟ้องเรียกค่าเสียหายในมูลละเมิด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่ มูลละเมิดนั้น ท่านว่าหากอาชญากรรมเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ซึ่ง พึงต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิโทษตามกฎหมายลักษณะอาชญาและมีกำหนด อาชญากรรมทางอาญากว่าที่กล่าวมาดังนี้ ให้รู้ ท่านให้ເຫັນວ່າความที่ยกเว้นนั้นມານັ້ງຕັບ”

¹ The claim for damages arising from a wrongful act is barred by prescription after one year from the day when the wrongful act and the person bound to make compensation became known to the injured person, or ten years from the day when the wrongful act was committed.

However if the damages are claimed on account of an act punishable under the criminal law for which a longer prescription is provided such longer prescription shall apply.

บทบัญญัติตามมาตรา 448 นำมาใช้เฉพาะคดีที่เป็นการเรียกค่าเสียหายในมูลละเมิดเท่านั้น หาก เป็นคดีเรื่องอื่น แม้จะเกี่ยวเนื่องจากมูลละเมิดก็จะนำบทบัญญัตินี้มาใช้ไม่ได้ (ฎีกาที่ 709/2520, 1360/2521, 2078/2523, 2401/1523)

การฟ้องเรียก “ค่าเสียหาย” ใช้อายุความตามมาตรา 448 บังคับ คือ

- 1 ปีนับแต่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด แกะรู้ตัวผู้ซึ่งพึงต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทน หรือ
- เมื่อพ้น 10 ปีนับแต่วันทำละเมิด

กล่าวคือ เริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ซึ่งพึงต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทน โดยต้องรู้ครบถ้วนทั้งสองประการ ถ้ารู้ถึงการละเมิดแต่ยังไม่รู้ตัวผู้ซึ่งพึงต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทน ยังไม่เริ่มนับอายุความ (ฎีกาที่ 1358/2508)

คำว่า “รู้” ในที่นี่หมายถึง รู้สึก “การละเมิด” และรู้ “ตัวผู้จะต้องรับใช้ค่าสินไหมทดแทน” ดังนั้นจึงมิใช่ “รู้สึกจำนวนค่าเสียหายที่จะพึงชดใช้” (ฎีกาที่ 137/2507) มิใช่รู้สึก “ตัวผู้ทำละเมิด” (ฎีกาที่ 1382/2518, 1416/2520)

กฎหมายกำหนดว่า รู้ตัวผู้พึงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจึงหมายความรวมถึง ตัวบุคคลที่ต้องร่วมรับผิดกับผู้ทำละเมิด ตามมาตรา 425 ถึง 430 ด้วย หากผู้เสียหายฟ้องร้องผู้ร่วมรับผิดเหล่านั้น คนใด การนับอายุความก็เริ่มนับตั้งแต่รู้สึกตัวผู้รับผิดนั้น ๆ (ฎีกาที่ 1382/2518, 2527/2525)

แต่ถึงอย่างไรอายุความตามมาตรา 448 วรรคแรก ก็มีกำหนดยกเวที่สุด 10 ปีนับแต่วันทำละเมิด (ไม่ว่าผู้เสียหายจะรู้หรือไม่รู้) เมื่อพ้นกำหนดดังกล่าว สิทธิเรียกร้องย่อมขาดอายุความ แม้ผู้เสียหายจะเพิ่งรู้ตัวจะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนในวันสุดท้ายที่ครบกำหนด 10 ปี ก็ต้องฟ้องในวันนี้ อายุความไม่ยืดออกໄไปอีก

กรณีล่วงราชการเป็นผู้เสียหาย อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้แทนของล่วงราชการนี้รู้สึก การละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งนับจากวันที่ได้รับรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน จะถือเอกสารที่ “ข้าราชการคนใดคนหนึ่งในกรม” “รู้” มาเป็นวันเริ่มนับอายุความมิได้ (ฎีกาที่ 118/2499, 226-227/2505 , 137/2507, 438-439/2512, 1416/2520, 1008/2522, 1331/2522, 2002/2523, 109/2526)

กรณีที่ “รัฐวิสาหกิจ” เป็นผู้เสียหายก็ใช้หลักนี้เข่นเดียวกัน (ฎีกาที่ 1770/2526)

อนึ่ง อายุความเป็นระยะเวลาอย่างหนึ่ง การเริ่มนับอายุความสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในบุคลละเมิดตามมาตรา 448 จึงไม่นับวันแกรกรวมคำนวนเข้าด้วย ต้องเริ่มนับหนึ่งตั้งแต่วันรุ่งขึ้นเป็นต้นไป (ฎีกาที่ 2499/2524)

ตัวอย่างคดีพิพาทค่าเสียหาย

คดี 409/2526 รายงานคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง รายงานต่อผู้อำนวยการสำนักงานผังเมือง โจทก์ว่า จำเลยเป็นผู้ขับรถคันเกิดเหตุ แต่เป็นเหตุสุ่มวิถี ซึ่งไม่เป็นการทำละเมิด จึงฟังไม่ได้ว่า โจทก์รู้สึกการละเมิด และรู้ว่าจำเลยเป็นผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

คดี 826/2509 โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 1 ฐานจำเลยที่ 1 รู้เห็นข้อมูลให้จำเลยที่ 2 ละเมิดอยู่บ้านพิพาก โจทก์มีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้เพียง 1 ปี ส่วนค่าเสียหายที่เกินกว่า 1 ปี ขาดอายุความ คดีนี้เป็นคดีละเมิดซึ่งกระทำต่อเนื่องกันตลอดมา และโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสีย

หาย สิทธิฟ้องร้องที่ยังใช้ได้อยู่ จึงจำกัดอยู่เฉพาะค่าเสียหายที่ยังอยู่ภายในเวลา 1 ปี ตามมาตรา 448 (ฎีกาที่ 1273/2500, 268/2508, 1360/2521, 2895/2523)

ฎ. 342/2531 สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากมูละเมดิค米อาชุดความ 1 เป็นบันเด้วันที่รู้สึกการละเมด โจทก์เห็นบ้านจำเลยปลูกอยู่ในที่พิพากเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2525 มาฟ้องคดีเมื่อ 21 กันยายน 2526 ค่าเสียหายของโจทก์ก่อนวันที่ 21 กันยายน 2525 ย่อมขาดอาชุดความตามมาตรา 448

ฎ. 127/2531 โจทก์รู้สึกการละเมดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527 โจทก์นำคดีไปฟ้องต่อศาลแพ่งเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2528 ภายใต้กำหนดหนึ่งปีฟ้องโจทก์ไม่ขาดอาชุดความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 ต่อมาเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2529 ศาลแพ่งพิพากษายกฟ้องโจทก์ เพราะเหตุคดีไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแพ่ง การที่โจทก์นำคดีไปฟ้องต่อศาลแรงงานกล่างใหม่ กรณีจึงต้องปรับด้วยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 176 เมื่อกำหนดอาชุดความฟ้องร้องตามมาตรา 448 ถ้าไปในระหว่างพิจารณาของศาลแพ่ง จึงต้องขยายอาชุดความนั้นออกไปอีกหากเดือนภายในหลังคำพิพากษาของศาลแพ่ง โจทก์ฟ้องคดีต่อศาลแรงงานกล่าง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2529 ฟ้องโจทก์จึงยังไม่ขาดอาชุดความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 176 ดังกล่าว

